

~~vér kibuggyan. Az orvosok tamponokkal dolgoznak, a padlón kis töcsába gyűlt a vér. Az embernek azt mondják, most már hozzáláthat ahhoz, hogy kiszabadítsa magát. Most már van némi mozgási lehetősége: használja ki. Az ember area komoly. Bólint.~~

~~Feláll a székről, szabad balkezeivel megfogja jobb alsókarját, és óvatosan változtatni próbál beszorult kezének helyzetén. Az emberek úgy vélik, hogy bár minimális, de kétségtelen mozgás ismerhető fel. Az emberek kieserélik egymás között megfigyeléseiket. Összegyűltek az emberek a gépnél álló férfi körül. Nem takarékoskodnak a biztatással.~~

~~— Fog az menni.~~

~~— Csak így tovább.~~

~~— Soká már nem tart.~~

~~Az ember makaesul dolgozik, hogy kiszabaduljon. Az orvosok tamponokkal dolgoznak, a riporterek golyóstollakkal. Az ember homlokát kiveri a veríték. A rendőrök, a mentőszolgálatosok, az újságírók, a gépész, a nyomdász meg az őt a művelet előrehaladását kommentálják. Mind világosabban és világosabban látható, hogy az akciónak hamarosan vége. Látni a kéz fejét, az alig felismerhető izületeket, az ujjak tövét, aztán az ujjakat. Olyanok, mint a törlőrongy.~~

~~A műveletnek 0 óra 25 percekor van vége. Az ember a székre rogy, fogja deformált kezét. Metszés tátong rajta. Az ember körül sürgölődnek. Ideiglenes kötéssel látják el, mozgolódás támad. A fellélegzésnek hangja van. Most újra beszéd, szó, kiabálás röpköd a levegőben. Az embert a mentőautóhoz vezetik. A fotós végre kattogtathatja a masináját. Az emberek eltávoznak a helyszínről. Cigaretára lehet gyűjtani. A gép előtt ott maradt a kis vértöcsa. Ha majd mindenki elment, az őt fel fogja törölni.~~

~~BOR AMBRUS fordítása.~~

DIETER FORTE

EGY NAP

Csörög a vekker. Hét óra. Na igen, elmúlt az éjszaka. Megint kezdődhet a rumli. Hasad a hajnal, hogy szép szavakkal éljek. Csak azt tudnám, mi hasad rajta. Épp olyan bárgyú, mint tegnap vagy bármikor. Biztos semmi sem történik. Mindig ugyanaz a sületlenség. Felkelni, felöltözni, egy csésze kávé, végigmenni a folyosón. Vég nélküli tömlőcső. Mocskos égszínkék. Három méterenként egy ajtó. Összesen tizennyolc. Égszínkék. Mit is képzeltek közben? Minden emeletnek más a színe. Nyájasság, rend. És pont égszínkék. Ez távoiságot színlel. Távoiságot tizennyolc ajtó között. A lift hívógombja. Piros lámpácska, köszönés és jelentkezés a mai napra. Ez részvételi feltétel mindenki számára, aki itt az ajtók mögött él. Minden háromszor elreteszelve. Ajtózár, biztonsági zár, biztonsági lánc. És még egy kémlelőnyílás is. Biztonság. Közben egymásra halmozott fiókokban élnek. Na igen, minden csak képzelődés. Nincs komikusabb, mint egy ilyen toronyház kívülről. Serény méhek a sejtjeikben. És mind különlegességnek véli magát. A felvonó — fakósárga, és örökkön irigy a fölötte elhúzó égszínkékre és alkonypírra és a rétek zöldjére. Kilenc-nyolc-hét — csaló távoiság — szét-kent naplemente — letőredezett nyári rét. Hordsúly: 300 kiló vagy négy személy. A rendelet kelte: 1926. szeptember 8. Tilos személyeket olyan liftekben szállítani, amelyekben a személyszállítás tilos.

Földszint. A házmaster mogorván újságokat oszt szét. Az utca. Siető alakok, begombolt kabátok, befröcskölt nadrágszárak, nem mindig nyilvánvaló, hogy férfi-e vagy nő, de kit zavar ez? Pirosnál várni a zöldre. Állj — menj. A bekanyarodó kocsikra vigyázni. Tovább. A hirdetőoszlopokra plakátokat ragasztanak. A színházba is el kellene egyszer újra menni. De egyedül? Újra piros — zöld. Na, meddig várjak? Végre. Az ég szürke. Mindjárt esik újra. Égszínkék már csak a festőknél van. Szeles ez a sarok. Régebben itt posztolt a virágárusnő. Nyilván nem fizetődik már ki. Még régebben az az öreg ember. Forgók, fababák, csörgők, tarka posztó-állatok. Mindez hosszú farúdon. Léggömbök is. Mindig itt állt. Esőben is. Sose láttam, hogy bármit vettek volna tőle. Most idevették a nevét. Szürke kő.

Na, mi lesz? Itt áll a város térképével az út közepén. Kérdezni akar valamit, vagy mi a szösz? Nem. Inkább a térképét bámulja. Piros—zöld. Ezek még mindig építkeznek. Kész lesznek egyszer? Mi? Mi az? Nem értem. A présleégkalapács! Mit akart ez? Nem enged tovább. Miért épp az építkezésnél? Ez bolond. Mit is akart?

Már csak húsz perc van. Sietni. Földalatti. Mozdólépcső lefelé. Elöttem szürkekockás kabát. Mögöttem újságolvasó. Még előrébb csak kalapok, nedvesen csillognak. Forgókereszt. Menetjegy — szőke nő az üveg mögött. Fáradt bölintő-automata. Gyorsan becsusszanni. Valamelyik szöglet. Minden reggel ugyanaz. Fáradt barom, akit a vagonba hajtanak.

Teli, mint mindig. Kabátok és újságok. Papír, írva van rajta, ami állítólag történt, és képek, amelyek tanúsítják ezt. Nyirkos kabátok, barnák, szürkék, kockásak, csikosak. A fordulóknál érezhetők a testek — de csak gyöngén. Jól kipárnáztak. Ezek az arcok. Olvasnak, vagy a semmibe bámulnak. Ha semmi mást nem lehet csinálni, görcsösen átnéznak az emberen. Ha rájuknéz valaki, rögtön nyugtalanodni kezdenek. Inkább egy piros címsort tartanak az arcuk elé. Fedezék. És még dühöse is, ha az ember beleolvas. Mintha más újságjuk volna, mint a szomszédjuknak. Jobb kinézni. Az ablaktáblákat is teliragasztották. Kacsaringós ibolyakék: ÉRTED IS MEGHALT KRISZTUS A KERESZTEN. És sárgán: CITRELLA — OLY FINOM-FRISS. Választhatunk. És kint vacognak az alagút lámpái. El-el-el — egyhangúan és fagyosan és vég nélkül. Csak tudnám, mit akart? Miért épp az építkezésnél. A kocsifal csillog. Mint a gyémánt. Vagy a briliáns. Nem tudom. Ellenvonat. Kabát — újság, kabát — újság, kabát — újság. Az ablakkereszt felaprítja őket. Legjobb behúnyt szemmel. Hogy ne lássam a kabátokat, az újságokat és ezeket az arcokat. Görcsösen a betűkre merednek. Mindig ugyanaz a sületlenség. Napról napra. Egyszer régi újságokat kellene rájuk sózni. Egyáltalán nem vennék észre. Biztosan nem. Amúgy is csak azért vásárolnak újságot, hogy a földalattiban senkire se kelljen ránézniük. A kocsiban hátul valaki Úwéről locsog. Futball. Valaki mindig Úwéről locsog.

Végre. Csak kifelé. Forgókereszt. Fáradt, vöröshajú nő. Mozdólépcső. Elöttes gumikabát. Mögöttes — nem érdemes hátranézni.

Az utca. Piros. Minden rohan. Fröcsköl a busz. Zöld. Zebra. Három perc múlva nyolc. Még odaérek. Ma esni fog. Egész nap. Na igen, mindegy, úgyse látom.

Portás. Szürke egyenruha. Szemlátomást unatkozik. Nem csoda. Egész nap ezek az arcok. 890-es szám. Kivenni. Jelen. Lift. Három férfi előttem. Futólag ismerjük egymást. Egyikük sem mer köszönni.

Be. Ajtó csukva. Szemben a számokkal. Mint minden reggel. A táncoló szám-

jegyekre bámulnak, mintha kinyilatkoztatást várnának tőlük. Kettő — három — négy — hordsúly: 600 kiló vagy 8 személy. Boldogok, hogy bámulhatnak valamire. Újság itt hiábavaló. A rendelet kelte: 1926. szeptember 8. Tilos személyeket olyan liftekben szállítani, amelyekben —

Hetedik emelet. Ki. Folyosó. Előcsarnok. Minden tiszta, fehér, steril, üveg-szerű. Egyesek szépnek találják ezt. Az ilyeneknek odahaza stilbutoraik vannak. A fehér köpeny. A modern láthatatlanná tevő süveg. Minden fehér. A helyiség és az emberek. Műtét-fehér. Minden csinosan egységes, világos és nyájas. Szeretném látni, mi történne, ha valaki köpeny nélkül jelenne meg. Forradalom, üzemi klíma, szociálpresztízs. Seggfejek.

A levelezőlap. Még Ingétől. Klee. Intelem, hogy a rend nem örök. Ő könnyen beszél. Két perccel múlt. Itt az ideje. Na, akkor rajta. Fel a szabad természetbe.

Váltás. Kapcsolótábla. Forgószek. Fehér köpeny. Megérinted a vállát. Oldalra fordul, feláll, és te a székre csusszansz. Mindig ugyanaz a szertartás. A fehér köpeny eltávolodik, és te egyedül maradsz. Egyedül ezzel a kapcsolótáblával és szabályozóival, gombjaival, kapcsolóival és lámpáival. Egyedül a kis plüss-medvével, amelyet valaki egyszer itt felejtett. És mögötte a fal. Ez a fal-monstrum. Ez a falröng.

Piros lámpák lidérces villogása. Higanyoszlopok kúsznak fel és zuhannak vissza. Hegyes tűk remegnek a mérték-vonalkák előtt. Tévéernyők köpik ki számoszlopaikat elkékülve a megerőltetéstől. Négyszögek, háromszögek, körök suhannak mindenfelé, hadakoznak egymással, egyesülnek, nyugtalan berregők hajtják, diagrammák ellenőrzik őket, ezekre viszont piros lámpák ügyelnek, amelyeket ismét más diagrammák figyelnek meg, egy tévéernyő felügyelete alatt.

Órát beállítani. Jelentés a központnak. A 890-es átvette a 12-es kapcsolótáblát. Minden rendben. Piros lámpa 14 fölött, a 14-es kapcsoló nullán. Piros — zöld. Mit is akart az az alak ma reggel? A tű mindjárt a vonalka fölött lesz. Szabályozó: sűrített levegő 40. Stimmel. Ha egyszer fiam lenne, és megkérdezném, mit csinálók, mit is mondok majd neki? A 9-es tévéernyő 14628. Rendben. Utánaigazítani. Emelkedik az oszlop? Igen, emelkedik.

Nyolc óra tíz. Tíz perc a nyolc órából. A plüss-medvének foltos a bundája. Mocskos is. Az egyetlen szennyfolt az egész teremben. Mi dudál itt? Ja, igen, jól van. 39-es gomb. Na, most gyere. Ne dühöngj. Légy jó. Na látod. Nyolc óra tizennégy. Mit raknak elénk ma megint? A kantinban, csak ott van felfordulás.

Mindig ugyanaz a fehérköpenyes sor. Beállni a sorba. Ez a szag. Meleg és szutykos. Ablaknyitás szóba se jön. Ma is hogy vánszorog. A tálca. Az evőeszközök. A kis főtószalag, boldogult Ford. Első rekesz: tolóablak fel, egy csésze krumplicsokoládé, tolóablak le. Tolóablak fel, főzelék, tolóablak le. Hús és mártás. Tészta. Plasztik-pohár, tartály, piros fény, fröcsköl a tej, kész. Már csak az hiányzik, hogy a tartálynak téhénformát adjanak. Most hova? A falnál még van hely. Vidáman lakkozott hokedli vidáman lakkozott deszka előtt. Először a csészécskéket szortírozni. Mesterien szétválasztott egytál-étel. Miért nem rázzák rögtön egy edénybe? Új plakát. Balesetelhárítás. A vér csaknem belefolyik a mártásba. Balra egy fehér könyök, jobbra egy fehér könyök. A deszka mellett végig nyitott szájak. Az étel? Mint mindig. Sosem olyan jó, hogy dicsérni lehetne, és sosem olyan rossz, hogy ócsárolhatnánk. Tehát mindenki hallgat. Rá kéne billenteni a kotyvalékot a fehér köpenyükre. Egy szót se szólnának. Sohasem mondanak semmit. Az általános üzemi klíma jegyében nagy szemeket meresztenének rám, és szelíden mosolyognának. Neeem, köszönöm, akkor már inkább a

négyszögek, körök, háromszögek. Az ember barátságot köthet egy meghibásodott négyszöggel. Részvétet érezhet iránta. Fogadhat vele. Egy kis zavart is megjátszhat, ha egy gombot rosszul nyom meg. De ennek nincs sok értelme. A fal vigyáz. Rám is. Automatikus vezérlés. Világcsalás, hogy előtte ülök. Tiszta dekoráció. A fal egymaga sokkal jobban tudja. Nem csodálkoznék, ha egy napon kiadnák a rendeletet, hogy minden gép előtt egy embernek kell ülnie, fehér köpenyben. Dekorációnak. Az emberek egyre satnyábbak lesznek, a gépek pedig egyre jobbak. A fal mindent elintéz. Csak ha nem működik, akkor jön valaki, és megkérdi, mi baj. Ez után érdeklődnek. Elvégre egy ilyen berendezés értékes. Törődni kell vele. De sajnos nem megy tönkre. Legalábbis én még sosem tapasztaltam. Egyszer egy piros lámpácska nem működött, de valaki valahonnan felhívott, és azt mondta, hogy megint rendben van. Azt mondtam, nagyszerű, és megkérdeztem, hogy csinálta. Annyira elképedt, hogy visszakérdezett, a vezérlőmű központjával kapcsolták-e össze. Persze, mondtam. Hosszú szünet, aztán leletta a kagylót. Na igen. Jobb, ha az ember a háromszögeihez tartja magát, és békében hagyja őket. Magasra csavar egy oszlopot, táncoltat egy tüt, piros lámpácskák világítanak. Barátaim, a piros lámpácskák. És esténként viszontlátom őket az automata-utcákon, amikor bevásárlók.

Az egyik masinát Emilnek neveztem el, ahol gyümölcsöt lehet kapni. A mosodát Annának. Így hívták a mosónőket. Emilt is ismertem, mindig egy tárgoncával furikázott. Régebben. Amikor még nem voltak automaták. Valóságos utca, jó hosszú. Fekete-sarkos dobozok, tátott üveg-szájuk állandóan okádik. Illedelmes sliccek a pénz számára. Kell is. De keskenyek. A pénz örökös, csodás átváltozása áruvá. Uram, köszönjük neked a mi mindennapi kenyereinket — ámen. Praktikus, gyors, higiénikus. Ó, mit is beszélek. Még praktikusabb, még gyorsabb, még higiénikusabb. A piros lámpák szolgálatkészek. Minden csattog, forog, gördül és működik. Csak néha dugul el egy doboz, vagy a pénz gurul vissza. Az örök, csodálatos átváltozás csuklani kezd. A piros lámpák remegnek posztjaikon, sárga és kék alattvalók segítenek nekik, villogva, folyamatosan esdekelnek segítségért. A csodát megzavarta valami. De gyorsan rendbejön. Automatikusan. És működik. Az automata-lélek legnagyobb erénye: működik. Pénz a nyílásba, csapóajtó ki, csapóajtó be.

Nagyon köszönöm, legyen máskor is szerencsém.

Vaj, almák, virágok, pálinka. Csapóajtó ki, csapóajtó be.

Nagyon köszönöm, legyen máskor is szerencsém.

Kolbász, kenyér, harisnya, ing.

Nagyon köszönöm, legyen máskor is szerencsém.

Igen, igen, nagyon köszönöm. De tegnap mégsem voltam ott — mégiscsak külön vagyok — igen. Gyalog mentem. Nem földalattin. Automaták nélkül. Gyalog. Egy áruházba. Tulajdonképpen miért is? Fogalmam sincs. Pompás egy ilyen áruház. Nagy üvegajtók. Maguktól nyílnak. Szelén. Vékony kis fénysugár megszakad, a szeléncella árammá változtatja, és máris benn vagyok. Nincs lehetőség arra, hogy másnak nyitvatartsd az ajtót, kéremszépént mondj, vagy talán egy köszönőmszépént hallhass. Egyszerűen csak azt, hogy köszönőmszépén, ez már volna valami. De a szeléncella is valami, és még javulni is fog. Ha már nincsenek automaták, legyen önkiszolgálás. Polcok, árak, árak. A végeredmény mindig ugyanaz. És mindenütt tükrök. Az egész nagyok mögött ülnek és figyelik az embert. Köpni kéne rájuk vagy egyszerűen a közepükbe csapni. Vajon ők kezelik a hangosbeszélőt is? Nyomorúságos kornyikálás. Hangzagyvalék. Hiszen most a teheneket is zeneszóra fejk. Hogy többet adjanak. Barátságosra pingált

termekben. Hogy még többet adjanak. Akkor már mégis az automatákat dicsérem. A legtöbbet érne egy jólnevelt gyár. Tulajdonképp meg lehetne csinálni. Úgy négy-öt kérdést csak feltehetnének: Hogy van? Pocsék az idő. Már volt szabadságon? Néhány ilyen kérdést. Esti tereferének. Olykor cserélnék a lemezt. Elég volna egyszer egy hónapban. Még mindig intelligensebb volna, mint ez az önkiszolgálás. Vigyázat, kassza. Itt már csak kinyitják a szájukat. A pénzért kinyitják a szájukat. Itt kell valamit mondaniuk. A kosarakat a futószalagra. Egy fehér köpeny veri a billentyűket. Neki is megvan a kapcsolótáblája. A kosarak előre futnak. Csengő-jelzés. Piros számjegyek: hatnyolcvan. Tízmarkás bankó a tálcán. Az aprópénz egy dobozba potyog, számla utána libben. Fehér köpeny mindent becsomagol. Aprópénz. Zacsó. Szelén. Ajtó. Ki.

És aztán még egy szép esti séta. Mindig a járdán. Mindig sorban és rendben. Az úttesten kocsi-oszlop. Bádog robog gumin és fontoskodik. Állítólag emberek ülnek benne. A másik oszlop az üveg, márvány és árcédulák, a való élet örök kiállítására előtt húz el. És mindenképp fölött édes tarka neonfény. Szemüvegek, kalapok, aktatászkák. Bal, jobb, bal, jobb. Saját testvérét sem ismerné meg az ember. Amúgy is csak háta látszanak. Nem lehet kiválni a sorból. Talán az ellen-áradatban — egyszerűen menjek neki? Elnézést — bocsánat. Egyáltalán nem néznek körül, és a következők visszaszorítják az embert a sorba. Lépés, indulj. Talán tüzet lehetne kérni az egyiktől. Megengedi, kaphatok tüzet — boldog idő van ma, nem? Köszönöm szépen. Félrenéz. Mintha félne. Mind fél. Tudnak-e még egyáltalán beszélni? Piros. Ezt még megértik. Mozdulatlanul állnak és bámulnak. Senki se moccan. Még a gumin a bádog is áll. Úgy látszik, valóban emberek ülnek benne. Ha kissé lehajolunk, láthatjuk őket. Előre néznek, és félnek a piros lámpácskától. Mintha hipnózisban lennének. Nem néznek se balra, se jobbra. Morgás nélkül alávetik magukat. Abszolút tekintély. Senki sem kételkedik. Még a bádog sem a gumin, pedig máskor olyan pimaszul dudál. A piros lámpa, ez az új tirannus. És ha kipróbálta hatalmát, ha megmutatta, ki parancsol itt, és ha alázatosan figyeltek rá, és senkise mukkan — akkor ez egyszer még futni hagyja őket, és visszahúzódik sötét üregébe.

Ha még egyszer születek, csak piros lámpácska legyek, s mindenki tudni fogja, ki vagyok, és mit érek.

Mi? Már fél nyolc? Most aztán rajta. Felkelni, felöltözni, egy csésze kávé, végigmenni a folyosón...

EÖRSI ISTVÁN fordítása